

БЕЛАРУСКІ ЗВОН

ТЫДНЁВАЯ ЧАСОПІСЬ

АДРЕС РЭДАКЦЫИ И КАНТОРЫ:
Вільня, Вострабрамская 9. (Wilno, Ostrobramska 9).
АДЧЫНЕНА што дlia, апрача съят, ад 11 да 2 гадзіны.

Рукапісі павіны быць напісаны чытальна і толькі на адным
баку паперы, а праудзівым прынтышчам аугара і здроам (для
ведама Рэдакцыі). Напрынтыя у друк рукапісі назад не
вартаўшчыца. Апізда паліркованага залежыць ад Рэдакцыі.

Цана кожнага нумару 30 м.

Падпіска на 3 месяцы и штуце 400 м. (з даст. дахаты).
Цана абвестак: перад текстам 150 мк., пасынкі тексту 200 м.
і на апошній страницы 70 мк. за радок пасынку у 1 штальту

Год П.

Вільня, Субота, 25 сакавіка 1922 г.

№ 9 (34)

НЯХАЙ ЖЫВЕ НЕЗАЛЕЖНАЯ БЕЛАРУСЬ!

Ад Адміністрацыі.

Нашы падпішчыкі вельмі часта жаляцца на тое, што яны не атрымліваюць нашай часопісі, што па загаду мясцовай улады яе на пошце канфісуюць.

У гэтай справе мы звязрнуліся да Дырэктара пошты і тэлеграфу з пытаньнем, ці падуладныя яму паштовыя чыноўнікі маюць права па загаду мясцовай адміністрацыі канфісаваць якую-колечы карэспандэнцыю?

На гэта нам адказана, што яны гэткага права ня маюць.

Дзеля гэтага ўсіх тых падпішчыкаў, якія атрымліваюць „Беларусь“ беспасрэдна з свайго паштовага аддзелу ў межах т. з. „Сродковай Літвы“, а чамусыці будуць атрымліваць яго не акуратна, просім паведаміць нас аб гэтым, а мы з свайго боку пастараемся выясняць справу і пачягнучь вінаватых да судовае адказнасці.

Прасім шаноуных падпішчыкаў, тэрмін падпіскі якіх скончыўся, прысылаць грошы, бо у праціуным разе высылка газэты будзе затрымана.

Адміністрацыя.

У адказ на ноту савецкага народнага камісара Чычэрына. Як ведама, савецкаяnota ў вельмі вострых словах віпаваціла Польшу ў варожых да Савецкага Рэсеi кроках. Гэтыя абвінавачаныні пан Скірмунт лічыць безасноўнымі і тлумачыць факт выступлення Чычэрына заданьнем зрабіць націск на дзяржавы Антанты ў звязку з Генуэскай канфэрэнцыяй.

Калі гэта і так, дык німа ніякага дзіва, што людзі баяцца ноўве вайны: бо, калі папяровая выступленыні Савецкага Рэсеi не дадуць пажаданага палітычнага выніку, дык нікто ня можа быць пэўным, што ад слоў большавікі не пярэйдуць да дзела — ўёс дзеля тэй-жа палітычнае мэты.

Дык гэтага мала: ведама ўсім чыста, што Рэсеi толькі пад прынукай, з скрытом зубоў прызнала незалежнасць ня толькі Літвы, Латвіі, Эстоніі, Фінляндіі, але і самое Польшу. Ведама, што расейскі імперыялізм ні на мінуту не пакідае думкі аб tym, што і з імі з усімі яму ўласцівым зрабіць тое, што зроблена з Беларусі і Украінай, і Рэсеi — ўёс роўна якай: савецкая, дэмократычная, ці монархічна, — будзе толькі выжыцца, моманту, каб працягнучы сваю праравітую руку на балтыцкія краіны.

А тым часам Польша, якая дагэтуль ніяк не хацела лічыцца з сваімі слабейшымі суседзямі і навет у Лізе Народаў выступала пропагандыстычнай незалежнасці Латвіі (ня кажучы ўжо аб супраціў

ніцы Літве!), — Польша цяпер пепраканала, што адзін раз можа здарыцца „сud nad Wisłą“, але пад не паўтараенца кожны дзень. Польша ўрэшце зразумела, што пельга будаваць свайго істнаванія на веры ў „цуды“, што толькі сілай можна даци адпор сіле, што ласка „можных“ — вілікіх дзяржаваў — не забязпечыць яе граніц ад новага нападу Рэсеi, — і вось яна начынае гуртаваць каля сябе меншых, дагэтуль пагарджаных суседзяў. Гэта выявілася ў звязку з Балтыцкіх дзяржаваў, якія гэтымі днямі закончылі ў Варшаве (ня было толькі Літвы). І гэты звязок вельмі занепакоіў Рэсеi: яна ведае, што дробныя галінкі пераламаць лёгка, але звязанага з іх веніку ня так-то лёгка зламаеш.

Вось, дзе істотная прычына страхаў, аб якіх цяпер многа гаворачы. Вось чаму ня трэба дзеля гэтага ніякіх „агітатаў“, якія, паводле слоў эндэцкіх газэтаў, маюць такі „зычны“ голас, што ягочуваць у нас ажно.., з Коўны!

Мы адкажам на эндэцкую звязку запраўднымі абвінавачаньнем самых эндэкаў: яны стараюцца укрыць ад вачей свайго ўласнага грамадзянства праудзівае палітычнае палажэнне Польшчы, народ такім-ж брахлівымі заявамі, як некалі заявы каманданта Вільні, Борушчака, што расклейваў на вуліцах места адозвы аб карах усім, хто будзе гаварыць аб набліжэнні большавікоў, пад той час, як казакі Гая ўжо былі на Антокалі..

Каб-жэ з польскім грамадзянствам эндэкі не зрабілі таго, што той-самы Борушчак зрабіў з некалькімі сотнямі віленскіх недаросткаў. Грамаду хлопчыкаў сабрали ў Ігнатоўскія казармы, абыцуючы „бараніць Вільню да апошняе канці крыўі“, далі гэтым дзесяцем вінтоўкі ў руки, а самі... ўцяклі!

Ярашэўскі.

За чатыры гады.

Чатырвёртыя ўодкі абвішчэння незалежнасці Беларусі спраўляе сёлета Беларускі Народ.

Мінулі чатыры гады ад таго момэнту, калі Рада Беларускага Народнага Рэспублікі ў Менску з учасцем делегацыі Беларускага Рады ў Вільні ў 5 гадзін ра-

ніцы 25 сакавіка 1918 году прыняла г старычную пастанову:

«Рада Беларускага Народнага Рэспублікі аў'яляе Беларускую Народную Рэспубліку незалежнай і выдае аб гэтым Устаўную Грамату».

Што-ж аробена за гэты час дзеля звязкі сіненія гэтае пастановы? Якой дарогай ішоў Беларускі Народ да рэалізацыі свайго дзяржаваўнай незалежнасці?

На вялікі жаль, ад дня абвішчэння незалежнасці Зямля Беларуская ні на мамент не аставалася запраўды вольнай і незалежнай: увесе гэты час яе дратавалі і дратуюць капыты чужакіх каней...

У мамент абвішчэння незалежнасці Беларусі палова ня была занята немцамі, а другая — ваенным таборам уцікаўшымі перад імі бяз пілкага адпору расейскіх войск. І вось, як глядзячы на вягодную брахню маскоўскай і польскай чорнай сотні, быццам беларускі нацыянальны і палітычны рух ёсьць „німецкай інтрыгай“, німецкая ўлада першай выступае варожа ў адносінах да беларускага дзяржаваўнага будаўніцтва.

Дарэмыні старынныі першага беларускага ўраду з Язэпам Варонкам на чале дабіца прыхільнасці і прызнаныня з боку Німеччыны незалежнасці Беларусі. Царэмна Аляксюк цалуе бот кайзера Вільгельма, завіраючы яго аб сваім вернападанстве. Німеччына п'яўрда стаіць на становішчы „единай недзілімой Россіі“ і слухаць на хоча аб аддзяленні Беларусі ад гэнае дзяржавы.

Канец 1918 году прыносяць вялікія змены: у Німеччыне, праіграшай вайну, народ скідае кайзера і заводайць рэспубліканскі лад. Але і новая Німеччына астаетца вернай старой ідэі «единай недзілімой Россіі» і рукамі бальшавікоў, пагражаячы беларускаму ўраду разстрэлам беларускіх вайсковых частыц, пачаўшымі тады арганізоўвацца, варочае Беларусь ізноў пад старое маскоўскае ярмо.

Але тыл самия бальшавікі, якія ўшчэдзяць гэтае ўядайна разгнанілі штыхамі Усебеларускім Зыезд (18 сінтября 1917 году), цяпер ужо не здзяляюць прости паняволіць Беларусь: яны абвішчают самі незалежнасць Беларускай Савецкай Рэспублікі і злучаюць яе з Савецкай Рэспублікай на аснове федэрациі.

Хаця незалежнасць Беларусі ў разуменіі бальшавікоў вельмі розніца ад разуменія яе беларускімі адраджэніямі, ўсё-ж гэты факт трэба сур'ёзна адзначыць, як яны працягніць сонца ў тэй пемры, што запавадала над Беларусі: навет яўнага ворагі Беларускага Народнага Рэспублікі былі прымушаны прызнаць акт 25 сакавіка 1918 году, прызнаць незалежнасць Беларусі.

Тварцы акту 25 сакавіка не пакладаюць рук, не пакараюцца новаму окупанту. Урад Луцкевіча развязае шырокую палітычную работу заграніцай, давідаючыся прызнаныем поўнае незалежнасці Беларускага Народнага Рэспублікі Варсоўскай Канфэрэнцыяй і Лігай Народоў. І вось дзе-якия дзяржавы, як Украіна, Латвія, Эстонія, Фінляндія, Чеха Славакія горача адкладаюцца на дама

ганды беларусаў і офіцыйна прызнаюць незалежнасць Беларусі. Але вялікія дзяржавы ўсё яшчэ ні могуць адчурацца ад старой ідэі „едпной Нед'блімой Россіі“: яны, як і Нямеччына, прызнаюць „усерасейскі“ ўрад Колчака, і да справы незалежнасці нашае Башкаўшчыны адносяцца вельмі нявыразна. Тыя з іх, што больш прыхильна адносяцца да Беларускага нароуду, з шчырым жалем кажуць: „Чаму вы на маеце хоць невялікага куска зямлі пад сваёй уладай? Мы тады аразу ж прызналі бы нашу незалежнасць і далі-б вам усялякую помач!“

А тым часам на Беларускай зямлі робяцца новыя змены. Проты Савецкае Радзе выступае Польшча і, гонючы рускія войскі на ўсход, захоплівае вялікі абліш Беларусі. Новы акупант спачатку як-быцца ні ведае, што рабіць з Беларусі. Старшыня польскага ўраду, Падэрэўскі, вядзе пераговоры з галавой ўраду Беларускай Народнай Рэспублікі, Луцкевічам, і запрашае яго з Парыжкі ў Варшаву. Але прыезд апошніга ў Польшу канчаецца сумна: самога Луцкевіча інтэрнуюць у Варшаве, Раду Рэспублікі абвішчаюць распушчанай... І начынаецца перыод для беларускага народу найчарнішы, перыод адкрытае барацьбы польскага акупацийнае ўлады з усім беларускім.

Новы беларускі ўрад, утвораны Ластоўскім, мае цяжкую задачу. Без сваёй тэрторыі, ён прымушаны шукаць месца для жыцця ў Літве. Беларусь больш часцю ізноў падпадае пад уладу бальшавікоў, якія адбudoўваюць Савецкую Беларусь у фэдэральнай сувязі з Расеяй. Польшча па Рыжкім міру прызнае незалежнасць Савецкага Беларусі, але ў сълед за гэтym рабіць змову з маскальмі і захоплівае з іх згоды ўсю Заходнюю Беларусь, як зямлю „чиста польскую“. Справа ўраду Беларускай Народнай Рэспублікі ўсё горшае. Іншыя з дзяржаваў, перш прызнаўшыя яго, цяпер, на даманьне Савецкага Рады, змяняюць сваё становішча...

А ўсё ж такі ідэя нашай незалежнасці на ўмірае. Больш таго: ўсе ворагі беларускага народу гэтак сур'ёзна лічачца з ёю, гэтак баяцца, што яна раней ці пазней будзе зьлізісця, што хапаюць за розныя спосабы дзеля барацьбы з ёю. Дзеля гэтага меты і зроблены падзея Беларусі паміж Польшчай і Расеяй. Ад страху перад беларускай дзяржавай ідэя, да якой вялікія дзяржавы пачынаюць ўжо больш сур'ёзна адносіцца. Польшча ў Заходній Беларусі стараецца вынішыць ўсё беларуское насленение, пазбавіўши яго конституцыйных правоў, зямлі, роднай школы, друку і т. п. У Заходній-же Беларусі савецкая ўлада абабрала другую дарогу: яна, наадварот, з пашанай адносіцца да беларускай культурнай працы, падтрымлівае гэтую працу матэрыяльнай, стараецца, каб народ наш, бачачы зылак над сабой у суседній Польшчы, звязаў сваю долю на нова і на вечныя часы з Расеяй, ад якой аддаяліўся роўна чатыры гады таму назад актам 25 сакавіка 1918 года.

Гэтак ціпер істнуюць як-быцца три Беларусі. Даўне становіцца тыя часціны нашае Башкаўшчыны, на якія не разваралі Польшча і Расея на моні Рыжскага міру: „Kresy Wschodnie“ і „Савецкая Беларусь“. Але гэта толькі на сягоніння. Бо побач з імі ў сувядомасці народу ўсё больш і больш узманічаюцца фундаменты трэйніе Бе-

ларусі—сузэльнае, непадзельнае і незалежнае Беларуское Народнае Рэспублікі, Беларусі за ўтрашніе, якія зьяўліся неабходнай развязкай беларускага пытання, дзеяя якое працуе загранічай прадстаўніцтве ўраду, якія раней ці пазней заменіць сабой ўсё часовае, пераходнае, абацірае адно толькі на праве аружнага захвата дужэйшымі суседзямі Беларуское зямлі.

Акт 25 сакавіка, які глядзячы на ўсе першыкі, якія глядзячы на доўгую яшчэ і цяжкую барацьбу, будзе праведзены ў жыцці!

N. N.
Сябра Рады Рэспублікі.

Светлы ідэал.

Беларуское Адраджэнне началося неясным і скромным дамаганнем „людзім звацца“. Але з гадамі рух расце, шырыйца, набраецца новых і новых адзнакаў. Ствараецца ў кристалізація Национальны Ідэал. І вот 25 сакавіка 1918 году туманне „людзім звацца“ выяўляецца конкретна ў волі прадстаўніцтве беларускага народу. Рада Рэспублікі Устаўнау грамату абвішчае Беларусь незалежнай дзяржавай. Об'ектыўныя варункі жыцця былі вельмі цяжкі і як было магчымасцю ўздзейсніць реальная акт 25 сакавіка, але гэтym не памяншаецца вялікая важнасць яго, і гісторычнае значэнне.

Ім начынаецца новы, гэроічны пэрыяд Беларускай гісторыі, пэрыяд змагання за сваю незалежнасць. Беларускі народ актыўна, цэлым шыхам узбрэных паўстання, іязылічанімі ахвярамі паасобнікамі адзінак, прэтэстуе пропаганду акупациі і дамагаецца прызнанія сваіх сувэрэнітэту, якія глядзячы на самыя цяжкія, наспрыяючыя яму варункі.

Многа хто хапеў-бы тлумачыць акт 25 сакавіка выключна толькі адным жаданнем адмежавацца ад агрэсіўнага бальшавізму. Нібы то расейскі пераварот у кастрычніку выклікаў і змацаў цэнтрабягучыя сілы нацыянальных дамаганняў. Так падхадзіць да нацыянальнага пытання, знача не разумець яго. Праудзівыя прычыны ляжаць многа глыбі. Адраджаючыся, малады поўны творчых сілаў Беларускі Народ зразумеў, што толькі незалежнасць гарантует яму мажсцім нацыянальнага, культурнага, эканамічнага разьвіцця. Розныя акупанты астатах год, вайна і рэвалюція, даўшая магчымасць выяўліць сваю істоту рускай демакратыі, пераконваюць нас у правдловасці такої пастановы пытання. У нашых суседзяў мы якім аднавідных, аб'ектыўных варункаў, якія-б дали Беларускому народу вольна развязаць свае здольнасці і сілы, калі-б ён звязаў з імісій лёс. І толькі уласнымі сіламі стварыць ён сваю незалежнасць, неспадзяваючыся ні ад каго падмогі і збаўлення. Но збаўца, як бы могла не абяцаў і соладка ня пеў, прышоўши, рабіцца звычайна акупантам, які выкарыстоўвае сваё палажэнне дужэйшага.

Акт 25 сакавіка мае пад сабой і сацыяльны грунт. Беларусь выключна аграрны край з пераважнай сялянскай большасцю, якія першыя ад недахвату зямлі. Таму разам з дамаганнем Волі—незалежнасці, звязаецца другое

—Зямлі. Яны выцякаюць адно з другога і адно бяз другога немагчымы. У гэтym захована вялізарная жыццёўка і матутнасць беларускага руху.

У-р.

Шляхам змагання.

У жыцці кожнага народу ёсьць маманты, якія ніколі не забываюцца і навет яшчэ больш таго—успамінаюцца учраствамі сівяткаваннем.

У нас, беларусу, як народу маладога, даўгі час знаходзіўшагася пад чужацкім панаваннем такіх выдатных гісторычных мамантаў яшчэ мала.

Беларускі народ яшчэ творыць сваю будучыню, змагаючыся з ворагамі яго незалежнасці і непадзельнасці. А ворагаў гэтых многа і яны—дужэйшыя за яго. Яны падзялілі нашу Башкаўшчыну на часткі і пэўныя, здаецца, у тым, што так і застанецца на векі вечны.

Не! Но няма тэй сілы, якай-б утримала несправядлівія граніцы, раздзяліўшы нас! Няма тэй моцнай турмы, якай-б утримала у сваіх падзямельлях маладую і рвутуюся сілу адраджаючагася нашага народу.

Наша Башкаўшчына Беларусь адживе, злучыцца ў вадно дзяржаўнае цела і будзе незалежнай.

У гэта мы верым, як у ясны дзень, як у бліскуче сонца.

25 сакавіка 1918 году ў Менску Рада Беларускай Народнай Рэспублікі абвесьціла нашу Башкаўшчыну незалежнай у межах этнографічнага разязлення беларускага народу. Гэта быў вялікі дзень, гэта быў вялікі акт, сэнс якога-ня усім і не адразу быў уцімлены. Але патрох у кліч будаваль незалежні. Башкаўшчыну дайшоў да народных маёнткаў і народ усе маёнткі і маёнткі падтрымлівае незалежнікі беларускі рух.

Чацверты год ужо прайшоў ад часу абвешчання незалежнасці Беларусі. Аднак, Беларусь астаецца яшчэ і падзеленай і залежнай, а народ наш церпіць зьлек над сабою чужынцаў.

У гэтym царпнені ён набирае сілай, каб выйсці з барацьбы пераможцай.

Сіньня, 25 III, народ наш сівяткую дзень, у які лепшыя сіны народу кінулі кліч разыбіваць ланцугі нявоі. І яны будуть разыбіты, бо ўсьвядомлены народ як можа заставацца падзеленным і залежным.

С—н.

Што чуваць у сівеце?

Польска—Савецкая санітарная Канвенцыя.

Нядайна адбылася ў Варшаве канферэнцыя ў сіле Савецкай санітарнай Канвенцыі між Польшчай і Расеяй, Беларусью і Украінай. Прадстаўніком ад савецкіх рэспублік быў сэкрэтар савецкай місіі Лёренці.

У Расеі увядзіца мэтрычнае сістэма.

Згодна з пастановаю Рады Народных Камісаў ад студня 1922 года

увядзіца на ўсім аблішы R. C. F. C. R. мэтрычнае сістэма.

Суд бальшавікоў над Эсарамі.

На 20 сакавіка ў Маскве назначаны суд над Ц. К. і сябрамі партыі С. Р., якія абвінавачаюцца на падставе праvakацийнай брошуре агенцтва бальшавікоў Сяменава—Васільева.

У звязку з гэтym замежная флегаты партыі С. Р. выдала адозву „да сацыял. партыі ўсіх краёў“, ў якой горача заклікаюцца не дапусціць масавага забойства соц. — рэвалюцынераў“

Камэдыя анексавання Віленшчыны.

22 сакавіка ў прысутнасці ўраду, находзічыся ў Варшаве дэлегаты Зесоры на урадовым акце ад 2 сакавіка упісалі варунак аб, „згода з волей насялення і пастановамі“, і акт падпісалі.

Арышты рускіх у Варшаве.

Сярод рускіх, што жывуць у Варшаве, зроблены арышты. Улада прызнала патрэбным ліквідаваць шляхам арганізаціі, работу якіх скірована супропці супакою ўзгоды ў Польшчу. Сярод арыштаваных ёсьць правадары рускіх манархістай.

Выбары ў Румынскі Сойм.

1-га сакавіка адбыліся ў Букавінскіх выбары да Румынскага парламента. Украінскае насяленне, на якое прыпадае ажно 50 проц. з агульнага ліку мандату, не атрымала ніводнага. Выбранымі засталіся прадстаўнікі урадовай, „Ліберальнай партыі“. Між іншым, у вокрузе Радзіўчы выбрали старшыня міністра Братыяну, у вокрузе Кіцман-Застаўна міністр унутр. справаў, генэрал Артур Вайтавану. Варункі ў якіх адбываліся сілесці „Віэрэд“, былі страшэнна пяжкія для спазыцыі. Былі ўціскі з боку паліцыі, арышты; частка не зацверджалася кандыдатскіх сілесці.

Мабілізацыя чырвонай арміі.

Маскоўскі савет обвесьціў на 13 сакавіка агульную мабілізацыю. Бальшавікі газеты вызываюць погляд, што ў выгадку благіх вынікаў канфэрэнцыі ў Геную, саветы прымушаны будуть ці загінуць пад націкам капитализму, ці скарыстаць з рэвалюцыйных спосабаў у адносінах да сваіх суседзяў.

Новая канфэрэнцыя прыбалтыцкіх дзяржаў.

У хуткім часе адбудзецца канфэрэнцыя прадстаўнікоў Літвы, Латвіі і Эстоніі з участью дэлегата Лігі Народаў. Места канфэрэнцыі яшчэ не вызначана.

Генуэская канфэрэнцыя.

Старшыней Генуэскай канфэрэнцыі будзе італьянскі старшыня міністра Італьянскі ўрад энэргічна гатуеца да канфэрэнцыі, якай адбудзецца 10 красавіка.

У Геную робяцца сінешныя прыгатаванні да канфэрэнцыі. Прыводзяцца да парадку ўрадовыя і прыватныя дамы, паркі. Частка дэлегаты, якія прыедуць у Геную, будзут размешчаны на Ры'єры, другая—у самым месце.

135. Велікадушныя мужы ахеи ці хайды сарцу спадобны дадуць такі, а калі-ж міне не дадуць добраводар той возьму ад цябе, ці Альксандра і павядуся сабе: ой, бядатам, дзякую.

140. Але на после ізноў ўсе тэта падчорны-ж ціпер карабель вось міністэрства везьмем туды весьляроў мы лавою для Аполонія паставім, пісціль-ж мы узвядзём на яго; тай адзін

145. правадыром будзе там: ці Альксандра, Ідоменей, альбо й сам ты, Паміц, каб ты ахвяры принес і упрасіў Грозна зірну ў на яго і адказаў: „Ах ты такі круціду! ды

→ З прычныи канфэрэнцыі, італьянскі ўрад уводзіць рад паспартовых палітакаў. Бюро канфэрэнцыі, якое да гэтага часу знаходзілася ў Рыме пераносіна 2 красавіка ў Геную. У час канфэрэнцыі будзе друкавацца асобае выданне аж у 10 мовах. Супрацоўнікамі яго маюць быць выдатныя эканамісты й палітыкі. Рэдактарамі італьянскага выдання будзе міністр унутр. спраў.

— Газеты даносяць, што канфэрэнцыя працягненца наля месяца.

3 прэсы.

Ужо лімантуюць.

Газета «Litwa», разглядаючы палітычнае становішча Польшчы, прыходзіць да выніку, што Польшча ўсё болей і болей робіцца падобнай да Аўстрыі ў апошніх яе дніх. Прычына гэтаму — не сумленная палітыка Польшчы. Ніжэй падаецца артыкул зъмешчаны ў № 3², пад загалоўкам: «Ужо лімантуюць».

«Усё часцей і часцей жыцьце сучаснай Польшчы дае яркія факты, якія падтвярджаюць нашу праўду. І дзіўна тое, што гэтыя факты і доказы бяром не ў соціялістычнай прэсе, а з прэсы правых груп, эндэцкай. Німа тыхня каб гэта прэса не ламала руки, не гвалтавала аб тым, што у межах Польскай дзяржавы знаходзяцца тыя ці іншыя меншасці народных. Адзін раз вінаваціць урад і грамадзянства ў істнаванні ўкраінцаў на Усходніх Галіці і Ваяні, другі раз паднімаецца гвалт аб немцах у Слезіі, Познані, Лодзі, а то беларусы і жыды не даюць супакою, ні іншучы ўжо аб дзіўнах і маскоўцах.

Вораг пры дзіўрах! Так кричаць польскія газеты і адначасна стараючыя радзіць сваёй бядзе. Кожны па сваemu пранануе ўселякія спосабы. Больш сумленныя прыпамінаюць канстытуцыю 17 сакавіка 1921 году, абеючыя поўную свабоды грамадзкіх і свабоднае разыўшчыц, другія патрабуюць перш-на-перш сільнай руکі і, што за гэтым ідзе, уселякія разрэсі. Есьць і такія, што ні хочуць бачыць жыцьцё власніц іншых народнасцей і не прызнаюць адраджэнскага руху. І ўсёткі ні глядзячы на гэта разылягаеща ў ўсіх эндэцкіх газетах, гвалт: Аполячываць! Аполячываць! Аполячываць на гвалт, неадкладна! Што робіць (пытаюць эндэцкія газеты) у гэтым напрамку наша ўлада? наша школа? урад асядленчы? Дзе плэды іхніх працы?

Гэтакі аздурэлай палітыкай не карысталася нават Аўстрыя ў апошні часы свайго істнавання. Давнаўшы хворасць гэтакі палітыкі Аўстрыя дала даволі широкую аўтаномію сваім праўнікам, аднак развалілася, як гнілья.

У сучасных вярхуных мужкоў Польшчы нехватае навет уразуменія гэтага аўстрымскага права, яны ніяк ні могуць выгаварыць слова аўтаноміі. Ніхто ле (так цвердзяць) апрача Слезіі, не атрымае пад ніякім відам: ані Усходнюю Галіцу, ані Валынь, ані Беларусь, ані Віленщину, ані жыды (тут разумееша аўтаномія культурна-народна). Усім адказана — усіх адпраўляюць з нічым... Як відаць дык ім здаецца, што шчасльце валежыць да Польшчы замене ўсё іншым народам, навет волю і магчымасць разыўшчыці.

Як моцна трэба быць аграпічным, каб так паступаючы ні бачыць, не разумець, бязўмынага ўзросту нездаволенія, разгару барацьбы. То-ж у справе дзяржаўнасці, каб у яе межах нацыянальныя пытанні разрешаліся як найменшым коштам, бяз болі.

А меншасці рэлігійныя, як прыкладам — праваслаўныя?

Пишам гэта ні з іэтай даць параду Польшчы, бо фанабэрystая яна пані і парад наших ні толькі не паслуhaе, але і ўвагі ні зверне. Мы хочам самі для сябе выясняць, разгледзіцца ў сучасных немагчымых адносінах і ў іх шкодных выніках, каб у дзень суду, які прыдае за грахі, аробленыя проціў розуму, не плаціць чужых даўгой.

Літоускія справы.

З жыцьця навукі.

Літоускі Універсітэт ў Коўні выбраў др. Яна Васановіча і п. Яблонскага, сваімі гаваровымі сябрам. У лік професароў запрошан тэк сама п. Міхал Біржышка.

Просьба літвінак.

Жёны ё сёстры высланых да Коўні літвінаў падалі Старынне Час. Ур. Кам. просьбу, у якой гаверці, што іх мужы і браты хочуць варнуцца да Вільні і стаць перад судом і таму просьці Старыню Ч. У. К. выдаць ім дазволы на паварот. Просьбу падпісалі 15 асобаў.

Украінскае жыцьце.

Студэнцкі з'езд.

У хуткім часе ў Вене будзе скликаны украінскі студэнцкі з'езд. У работу з'езду будуть уходзіць пытанні, як чыста студэнція, так і палітычнага характару. (русп.)

Шэўчэнкаў дзень — дзяржаўнае свята на Украіні.

„Гром. Віснік” паведамляе: Паседжаныне польска-бальшавіцкай гандлёвой камісіі, якая звойходзіцца ў Варшаве, 11 сакавіка не адбылася з прычын прыпадаючых ў гэты дзень угодкаў Шэўчэнкі, як дзяржаўнага свята.

(Віэрэд.)

У панская кухні.

(Успаміны).

Народ наш не глядзіць на панска-лаека з такою пагардаю, як вучоных людзей. Аддзіць сынка ў лакейскую ці кухарскую навуку лічыцца навет пічасцем, бо ўсё-ж гэта, на просты погляд, лепей, чым ганяцца за сівіннямі ля стадку ці быць у мясынечку жыдоўскім ваданосам. Але выкіравацца беларускаму хлопчыку на лакея ці кухара было трудна, затое што трудна было наламацца гаварыць папанску, што значыць — паразейску пі папольску, і труда было, адмішоўшыся ад місіі, прызвычаіцца да беленікай таралкі, не падбіўшы не шмат разоў.

- Хіба-ж ластаў я калі каб роўны падарак з табою, як разбурым мы дзе ды траянскае люднае места?
165. Бурнай і цяжкае бітвы найбалейшую часць адмахаюць руکі мае, а як толкі дзяльба калі тая прыходзіць, ты дар найбольшы бярэш, — я-ж, малы хоць і мілы ластаўшы, да караблёў з ім іду, на біцце змарнуўшися моцна. Вось-ж я цяпер я ў Фтыю пайду: ну бо, ведама, лепей, чым сябрамі сваімі пайшоўшы да хаты, якімі дзялі мяне каб астаўся ты тут, бо другіх буду мець я,
170. нам на крывых караблех ды варнуцца да хаты радзіман, чымся бяз часці сядзець і табе тут запасець багацьце. А на гэта яму адказаў атаман Агаменон: „Сколікі сэрцу любя тых ідзі, і прасіць це ня буду, дзялі мяне каб астаўся ты тут, бо другіх буду мець я,
175. што ўважаць мяне, а найбольш — ды сам Зэус, апякун мой. Ты-ж мне самы праціўны з усіх тут князёў багародных, бо заўсягды для цябе мілы звады, і спрэчкі, і бойкі. Што за другіх ты сільнейшы — то што? — то ад бога ты маеш! Дык з караблямі і сябрамі сваімі пайшоўшы да хаты,
180. над мірмідонамі там ты пануй — па табе ж не бядую! І злосці твае не баюсі; цябе-ж дык я вось чым пастрашу: як Хрызэйду ў мяне адбірае бог Фэбус Аполён, — бо адаплю я яе на сваім караблі ды й з сябрамі — гэтак-ж сама і я забяру Брызэйду румяну,
185. сам у палатку пайшоўшы, — твой дар, кабты ведаў-бы добра, сколькі важнейшы я тут і другі каб баяўся так сама звацца раўнёю тут мне ды у вочы ішчэ так настаўлянца! Так ён сказаў, а Пэліду ў душы і зрабілася горка ды ў касматых грудзях так надвойчы там білася сэрца:

Так было і са мною. Аддаў мяне бацька ў кухаронкі. — „Адны вучанцы на пісара, другія на папа, а мы, сынок, бедны, дык выйдай хоць на кухара, — казаў ён мне; — замлі ў нас мала, на чатырох вас (мяне з братамі) шэсць дзесяцінк, дык трэба хоць аднаму з вас пайці ў сьвет”...

Мабыць, я выдаваўся за ўсіх спрятнейшы, дык на мяне і пала гэтая доля.

Завёс мяне бацька да бліжэйшага пана і здаў кухару ў навуку.

Пану я спадабаўся, і цераз колькі дзён перавялі мяне з кухні ў пакой, вучыцца на лаке.

З засмучэннем спамінаў гэтую сваю службу, праўда, кароткую і не ціккую дзеля работы, але вельмі невя́сёлую ў памяці. Дзікаваць Богу, я выйшаў я на лаке! Прычына з-за якой пакінуў ту службу, была смутная. Сталіла яна звонку ад майго жыцьця, але ўсё-ж пасылаў гэта ўзяў мяне мой тата з пансага двара.

Судамойку нашу забіў мужнік...

Як цяпер, памятаю сабе той дзень.

Было свята. Меўся начою прыехаць з Москвы пан, а ён бы адзінокі, дык увесі дом цяпер стаўшы пусты, пануры і для мяне — дык страшны.

У кухара на родзіне памёрла адзіна родная сястра, і яго пан адпушціў на паўтара месяца да мадоў, у Смаленскую губерні, рабіць парадкі з гаспадаркай, а кухарскую працу часовы спраўляла за яго старэнка кухарка, слушнушая калісі яшчэ ў пансай маткі, а цяпер жыўшая ў сына, у мяньнечку, на пакой. Надта добрая і разумная была бабулька. Удваіх мы з ёю і сядзелі ў пустой і прастушай кухні (дзвеяла гэта ўзімку, пасылаў яшчэ Каляды). Нуста было ў доме, бо лакей, дзядзька Тамаш, страшнны п'янчуга, пашоў не куды п'яніставаць. Судамойка Рыпіна, у той вечар забіта сваім мужніком, гуляла ў „людзкі“ — так называлася хата для парабакаў. А мы сядзелі ўдваіх.

Спачатку бабулька ўпраўлялася ля пілы, потым села ў красла, гукнула з каморачкі мяне і папрасіла, каб я прачытаў ёй абы-што, бо ўвечары яе вочы слаба разъబіралі друк, а я ўжо добра ўмей і любіць чытаць, наўчыўшыся за тры гады ў сваій школе граматы. Чытаў, разумеецца, паразейску хоць шмат якіх слоў не разумеў тады або прыймаў, як цяпер ведаю, зусім наадварт. На-приклад, слова „він'шній“, я разумеў, „унтраны“, „санернік“ — як „прыяцель“, а пад словам „современник“ разумеў чалавека, які будзе жыць некалі на скора, на скора пасыле нас.

Такое там было ў мяне з бабулькай і чытаньне. Яна дужа любіла гаманіці.

Я ўжо зрыхаваўся ёй чытаць, а яна цяжка варнхнулася ў красле (бо надта-ж была грубая і пухлая, хоць і нездаровая) потым пакруціла кнот у лямпе, абкінулася вязаваю хусткаю, на галаве мяне пагладзіла, пукерку мятную з кішані дастала, міне падсунула на кігу, а потым з сваіх адышкай загаварыла:

— Ну, хваліць Бога, упраўлялася. І ўжо-ткі дажджалася. Сянняня якраз дзесяць чысло, павінен прыехаць ваш кухар, а заўтра сяду на машыну і к вечару буду ў сваім мяньнечку. Каб я на гэта яму паслала ўзімку п'янчуга, якімі дзядзькамі Тамаш п'яны зарыўся ў сінезе пад плотам.. Нашўся з каваліямі. Яны яго цягнуць сюды, а ён ірвіцца, каб на станцыю вялі яшчэ піць.

— Матачка Навышня! — закапаныся старая; — то, знацца, пан запаўгадзіны можа прыехаць, а ў мяне піліта не разьведзена, Рыпіна збегла, Тамаш упіўся! Максім! Максім! Бяжы-ж скоранька, не марудзь, па Рыпіну.

Я пабег у людзкую. Па дарове наскакі на дзядзьку Тамаша з каваліямі, якія тузгаліся з ім, вядучы пад пашкі. Ен заўважыў мяне і закричаў п'янім голасам:

— Максім! Хто я табе?

— Вы мне — дзядзька Тамаш! — адказаў я вясёла.

— Ідзі сюды.

Я падышоў.

Я табе бы і цар! — схапіў дзядзька

мяне за вуха.

ночачкі выюць праклятны сабакі, І на- выюць бяды, — на ліхіх іх гэтулькі ма- ѿці пак, — ні ён стралець, ні ён памяў- нічы. І людзі невя́сёлі. Тамака цвя- розага трудна ўвідзец, Рыпіна з му- жыком дражніцца ды вадзіцца, а бед- ная Анэта, мабыць, другой дарогі на ведаецца, як да мяне хадзіць і плацац...

Анэта была дачка старшага каню- ха, вучоная, быўшая вучыцелька ці што. Яе звёў нейкі хлапец і кінуў. Яна вечна была засмучаная, жалобная.

— Яшчэ як пан у дому, — сяк-так, весялей крыху, а як падае на дзён піць у гэтую сваю Москву — зусім за- клятымі дыворы, і двор, і уся ваколіца. Максік!

— Што, бабулька?

— Ты задрамаў, мой галубок, ці, можа, аб чым задумаўся?

— Не, я так сабе, бабулька!

—

КАРЭСПАНДЭНЦЫІ.

Докшыцкая гміна, Дунілаўск. пав.

У напад гміне школьнай ўладай ў кастрычніку 1921 г. зачынена адзіная, існаваўшая на ўсю гміну беларускай ўрадовай школа. Хаця асаблівых прычын к гэтаму ня было, а толькі ўсяго таго, што вучыцель школы п. Шашко Костусь не згадаўся ехах на польскія курсы у Кракаве, не хадзеў стаць здраднікам сваёга селяніна, каб аставіць яго бяз школы.

З закрыццём гэтай школы, здавалася, што ў гміне маладая культурна-праства беларускай працы, і без таго, слаба налажаная, павінна саўсім спыніцца. Але да гэтага не дапусцілі сяляне гміны.. Усе, як адзін ўсталі на абарону сваіх культурна-прастваўных спраў, сталі клапаніцца аб адкрыцці, хацяў прыватных беларускіх школак.

Але толькі сялянам вёскі Тарчуны пашанцавала дастаць дазвол на сваю родную школу. Доўгі час школьнай ўлада не давала дазволу на гэту школу (з прычыны, што раней ня прынялі польскую вучыцельку) і толькі ў сінені сяляне мелі магчымасць пасылаць сваіх дзетак у родную школу.

Праўда, і на гэтym шляху прыходзіцца мену шмат ворагоў, каторыя часам крываюць і зневажаюць, хочучы тымі ці іншымі способамі съцерці са сваёй беларушчынай.

Нінок.

Вёска Тарчуны, Дунілавіцк. пав.

Ішчэ з восені школьнага году 1921—22 напад сяляне жадалі вучыць сваіх дзетак на сваёй роднай беларускай мове. Але школьнай ўлада ўсялякімі способамі спыняла гэта й нарашце ў нашу вёску прыслалі польскую вучыцельку. Але сяляне адмовіліся ад яе і на свой кошт адчынілі прыватную беларускую школу. Ужо з месяца сіненія ісціце гэта школа, вучыцелем якой ёсьць паважалы ў нас п. Шашко Костусь, каторы не шкадуе сваіх працы і працуець над адраджэннем нашага беларуса—селяніна. Дзякуючы яму было паставлена некалькі спектакляў, грони ѿ каторых ідуць на беларускія кнігі. У нападзе 12 сакавіка ў нашай школе адбыўся спектакль. Ставілі: „Страста” — жарт. Шмат праляялі песьні, пад кіраўніцтвам вучня Скурата Алексы. Шмат прадэкламавалі вучні вершаў. Школа была наўношенская народу, каторы ж даў паслуханіць сваёго роднага. Шкода, што школьні год у хуткім часе канчаецца і наш вучыцель павинен будзе аставіць нас адных, а на будучы год ня ведама якая школа будзе. Але мы будзем дамагацца, каб была родная беларуская школа.

Вучыцель старшага аддзялення Сымон Малюжэніц.

Вішневская гм. Свянцянскага п.

Як мы не дабіваліся, а так школ беларускіх і не дачакалі. Ёсьць некалькі польскіх школ, якія па праўдзе кажучы добрага слова ня варты. Так у вёсцы Луцавічах ёсьць вучыцелька, якая больш цікавіца мясцовімі жандарамі, як вучнямі. Часта вучні бачаць яе п'янную да бязчуцьця, напрыклад — у вёсцы Макарычы. Ня лепшая вучыцелька і у вёсцы Шляпах. Абедзьве гэтыя вучыцелькі аднекуль прысланы, а тым часам нашыя вучыцялі, якіх хочуць і дзеңі, і мы, ходзяць у лес на заработка.

Адзін з гаспадароў нашай гміны ехай у Свір — у дарозе захапіа яго нач. Вось ён затримаўся у вёсцы Дубкі і зашоў да гаспадара прасіць каб паднімацца. У гэты час ехалі Вішневскія жандары і, згледзіўшы што стаіць падвода, селі утрох і пачалі. Але каняне было слабенікае і жандары пачалі яго біць чым папала, так што ажно нагу пераламалі. Усёткі цяжкі прыехалі у Вішнева, у гміну, дзе конь і акалеў. Пакрыўжаны гаспадар астаўся без каня на супраць вясны, а купіць няма за што і спагаціць, жаліцца няма каму.

Н.

М. Вішнево, Валожынскага пав.

Майсцовы вучыцель беларуское пачатковое школы Антон Сецко атрымаў ад майсцовой паліцы 5. III г. г. абвестку, дзе пішацца, што ён, як чала-

век палітычна-не надзеіны, ня можа займаць пасады вучыцеля беларускай школы. А тым часам гэту школу зачыніла гэта самая паліцыя яшчэ 7. II. г.г. 1 ўсяго існавала школа з 20 студня да 7 лютага, роўна 18 дзён.

Мусін уся палітычна ненадзеінасьць заключаецца ў тым, што вучыцель Сецко лічыць сябе беларусам, а не паліком.

Дзед Беларус.

М. Крынкі, Горадзенскай губерні і павету.

У Начы з 2 гадзіне з 1 на 2 сакавіка уварваліся 4 паліцыяны да вядомага ў Крынках беларуса Грыши Астроўскага. Паставіўшы ў яго дому ўсё ўверх дном і не знайшоўшы нічога за што маглі-б арыштаваць, апрыч беларускіх газет: „Беларус. Ведамасця” і „Белар. Звон”, якія сканфіскавалі і бяз жадных авбінаважэнняў арыштавалі Астроўскага, а на раніцы з 6 гадзіне звязанага адалалі этапам да Горадні. Які яго цяпер лёс — ведама — яго хатнія справы зусім дрэнныя: асталася ў хапі адна 9-цёх летняя дзяўчына, так што некаму і жывёлы дагледаць.

Грыша Астроўскі быў сябрам Грамады Беларускага Моладзі у м. Крынках, дык даеся гэта го ходзіць погласакі, што будзе гэтае самое і з другімі сябрамі.

вуччю лістоўку — памятку, пасля чаго ўсе разоўдуцца з пянянем родных песеняў.

А 1 с пал. гадзіне ў залі Беларускай Гімназіі зъбраюцца: студэнты, вучні гімназіі, сэмінарысты і прадстаўнікі пачатковых школ (на 10 чал. ад кожнай школы і па выбару вучыцеля), дзе чакаюць прыбыцця Сябраў Школьнае Рады і пачасных гасцей.

В. УРАЧЫСТАЕ ПАСЕДЖАНЬНЕ НАЦЫНАЛЬНАГА КАМІТЭТУ.

А 6-8 гадзіне ўвечары ў залі Беларускага Музыкальна-Драматычнага Гуртка (Віцебская 12) пачынаецца урачыстое паседжанье Віленскага Беларускага Нацыянальнага Камітэту беларускім гімнам.

Пасля зачынення паседжанія ўсе прысутныя будуть запрошаны на канцэртны аддзел, які мае адбыцца ў гэтай-же залі па ніжэй пісанай праограме:

- a. „На паласе” — драматычны абрэзок Я. Купалы, пастаноўка п. Шчаснага.
- b. Беларускі хор пад кіраўніцтвам п. Стэпана.

Беларусы ў Коўні.

Сьмерць капітана Бондар-Нарушэвіча, 17 студня г. г. застрэліўся ў Коўні капітан Станіслаў Бондар-Нарушэвіч, родам з браслаўчыны і вядомы там, як арганізатор паўстанчыні супрощы маскаліў. Пісьма паслядзіліся не пакінуў. Па нябошчыку засталіся літар. творы, ішчэндзе не друкаваныя. Рантам, неспадзевана загінуў мадалы працаўнік на беларускай мове.

A. С.—п.

Эвангельле на беларуску у царкве.

Віленскі япіскан Элеўфэры благаславіў пераклассы на беларускую мову, Вялікоднае эвангельле, якое прачытае на усіночнай на Вялікадне.

Праваслаўныя беларусы даўно адчуваюць патрабу чуць і чытаць Божае Слова ў роднай мове і таму дужа радуюцца загаду Уладыкі.

Беларускі тэатр у Менску.

Мы атрымалі весткі аб цяперашнім палажэнні беларускага тэатру ў Менску. На спэце гарадзікага тэатру граюць ужо толькі беларускія і жыдоўская драматычныя трупы. Расейскі тэатр пераехаў у памяшканье „Белага Зала”. Беларускі тэатр перайшоў пад загад т.зв. Акадэмічнага цэнтра. Кіраўнік Акадэмік, цэнтра Ігнатоўскі. Дырэктор тэатру Лежнівіч. Рэжысёры: Міровіч і Ждановіч. Апошнія прэмьеры былі: „Хата за вёскай” (з польскага) і „На Купальле”, п'еса Кудзелькі.

Гордасць Менска — беларускі хор, які быў пад кіраўніцтвам Тэраўскага, распадаецца, дзеля таго што Тэраўскага арыштавалі і выслалі ў Архангельскую губ.

Беларускі студэнцкі рух.

◆ Атрымоўваем з Масквы надта добрыя весткі. Студэнты зарганізованы там мосця. Лучшыя яны ў дзіўюх арганізаціях: „Асоцыяцыя студэнтаў Беларусаў” і „Гурток студэнтаў беларусаў” — Мэты маюць яны культурна-прастваўніцкія — тым балей трэба спагадаць ім у працы, таму што вядзенца яна ў вельмі цяжкіх абставінах.

◆ Як ведама у апошнія годы шмат студэнтаў — Бел. няможучы вучыцца ў сябе на Бацькаўшчыне — выезджайдзецца за мяжу. Шмат маєм сябром у Празе. Там яны то-ж добра зарганізованы ў „Гуртак беларускіх студэнтаў ім. Францішка Скарыны ў Празе”.

◆ З Варшавы і Любліна даходзяць добрыя весткі. І там знаходзіцца шмат Беларусаў і там яны началі рупіцца дзеля свайго аб'яднання. Пажадаім ім у працы ўсяго наўліпшага.

◆ У 1921 годзе адчыніўся ў Менску беларускі ўніверсітэт з трьмя факультэтамі: 1) юрыдычны, 2) лекарскі, 3) філологічны. На ўніверсітэце маюць надта добрыя прафесарскія сілы, як праф. Доўнар-Запольскі, Ігнатоўскі і інш. Найлепш паставлены факультэт лекарскі. Усіх студэнтаў 1157 чалавек.

(Наш Шлях).

Лекцыя кс. А. Станкевіча.

У нападзе 19 сакавіка ў памешканьні 1-ай Віленскай Беларускай Гімназіі, на карысць прытулку, кс. Адам Станкевіч прачытаў лекцыю на тэму: „Жаночы рух і беларуская жанчына”.

Пасля дакладнага агляду становішча жанчыны у сусветнай гісторыі,

лектар падчыркнуў барацьбу жанчыны за свае права з самага пачатку гісторыі.

Беларускі жаночы рух памяшканьні і толькі апошнім часамі пачынае прымаць характ. нацыянальны. За кароткі час напага адраджэння мы мелі ужо выдатных жанчын, як моцных барацьбістак на толькі за права жанчыны, але і за вызваленне сваёй Бацькаўшчыны з векавога заняды. Беларускі жанчына, як і жанчыны іншых культурных краіў прыложыць сваю працу каб аздаровіць хворасць і аднабокасць сучаснай культуры.

Залі была перапоўнена народам. Лектар атрымаў букет жывых красак.

Новая часопісі.

Вышаў з друку першы нумар месячніка віленскіх студэнтаў беларусаў „Наш шлях”, які зъмяншчае: 1. Шляхі Беларускай студэнцкай моладзі — М. Крывічанак. 2. Родная мова — скарб народу — Франук Маркотны. 3. У веры моц. — М. М. 4. Сон. — Сяргей Шапарэм. 5. Гэтак было. — Л. Лейскі. 6. Песні. — Н. А. 7. Трэба хадзіць. — Зоська Верас. 8. Без пары.. — А. Пакупкі. 9. Малюнкі. 10. Вялікае съвіта. — Антон Навіна. 11. Памяць Іядвігі Ш. — Н. А. 12. Першы беларускі студэнцкі вечар у Вільні. — А. П. 13. Беларуская народная песьня. — А. С. 14. Думкі. — С. М. 15. Казка жыцця. — Л. Лейскі. 16. Хроніка. — Пана нумару 150 марак.

Новая кніжка.

Друкуецца ў выйдзе з друку „Сурпут і Сяргамага” Гутоўскага ў перакладзе Антона Абрамовіча.

Паштовая скрынка.

Гуртку моладзі ў вёсцы Хожава.

„Крыніца” і „Бел. Ведамасці” цяпер ня выходзяць. Усе грошы залишаны на газету „Бел. Звон”.

Кастусю Шашко. Прысланы матэр'ял атрымалі. Дзякуюм! Пишце, што у Вас чуваша.

Курс на грошы ў Вільні.

24 Сакавіна 1922 г.

Ням. маркі	1520—1480
Франц. франкі	364—360
Даліры	4100—3450
10 р. золатам	19500—19200
1 р. сераб	1050—1030